

Rolnummer 1876
Arrest nr. 56/2001 van 8 mei 2001

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag betreffende artikel 320 van het Burgerlijk Wetboek, gesteld door de Rechtbank van eerste aanleg te Nijvel.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit voorzitter M. Melchior, de rechters L. François, A. Arts en M. Bossuyt, en, overeenkomstig artikel 60*bis* van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, emeritus voorzitter G. De Baets, ererechter J. Delruelle en emeritus rechter E. Cerexhe, bijgestaan door de griffier L. Potoms, onder voorzitterschap van voorzitter M. Melchior,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. Onderwerp van de prejudiciële vraag

Bij vonnis van 18 januari 2000 in zake K. Ez-Zaaf tegen Y. Allart en B. Wautier, waarvan de expeditie ter griffie van het Arbitragehof is ingekomen op 31 januari 2000, heeft de Rechtbank van eerste aanleg te Nijvel de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 320 van het Burgerlijk Wetboek de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, gelezen in samenhang met de artikelen 8 en 14 van het Europees Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens en het Internationaal Verdrag inzake de rechten van het kind, in zoverre het de rechtbank van eerste aanleg niet toestaat machtiging te verlenen opdat een andere man dan de echtgenoot het kind erkent, als het kind werd verwekt vóór het huwelijk van de moeder, terwijl het de machtiging tot erkenning door diezelfde man wel toestaat als het kind werd verwekt tijdens het huwelijk, maar op een ogenblik waarop de moeder gescheiden leefde van haar echtgenoot ? »

II. De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil

Het kind Emilie is geboren op 11 juli 1987 en werd overeenkomstig artikel 315 van het Burgerlijk Wetboek aangegeven als zijnde de dochter van de echtgenoten Wautier-Allart, gehuwd sinds mei 1987. Een man die beweert de biologische vader van het kind te zijn, heeft in hoofdorde bij de Rechtbank van eerste aanleg te Nijvel gevorderd dat voor recht zou worden gezegd dat de echtgenoot van de moeder niet de vader van het kind is en heeft, in ondergeschikte orde, gevorderd, dat hij ertoe zou worden gemachtigd het kind te erkennen op basis van artikel 320 van het Burgerlijk Wetboek.

De Rechtbank verklaart de hoofdeis onontvankelijk, aangezien de eiser niet de hoedanigheid heeft om in rechte te treden overeenkomstig artikel 332 van het Burgerlijk Wetboek, en weigert aan het Hof een prejudiciële vraag te stellen betreffende de bestaanbaarheid van dat artikel met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, aangezien het Hof reeds arresten over die kwestie heeft gewezen.

Daarentegen stelt zij de door de eiser opgeworpen vraag in verband met artikel 320 van het Burgerlijk Wetboek omdat zij die echt en relevant acht. Als antwoord aan de verweerders die de relevantie van de vraag betwisten, om reden dat een vordering gebaseerd op artikel 320 van het Burgerlijk Wetboek onontvankelijk zou zijn omdat het vermoeden van vaderschap bevestigd zou zijn door het bezit van staat, merkt de Rechtbank op dat te dezen het bezit van staat geen rol kan spelen als grond van niet-ontvankelijkheid voor de indeplaatsstelling van het vaderschap vermits dat bezit dubbelzinnig is.

III. De rechtspleging voor het Hof

Bij beschikking van 31 januari 2000 heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel aangewezen overeenkomstig de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er geen aanleiding was om artikel 71 of 72 van de organieke wet toe te passen.

Van de verwijzingsbeslissing is kennisgegeven overeenkomstig artikel 77 van de organieke wet bij op 29 februari 2000 ter post aangetekende brieven.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 7 maart 2000.

Memories zijn ingediend door :

- Y. Allart en B. Wautier, samenwonende te 1325 Longueville, Ruelle des Bois 10, bij op 11 april 2000 ter post aangetekende brief;

- K. Ez-Zaaf, wonende te 1040 Brussel, Generaal Henrystraat 138, bus 151, bij op 13 april 2000 ter post aangetekende brief;

- Mr. J.-L. Sorel, wonende te 1470 Baisy-Thy, place d'Hattain 46, in zijn hoedanigheid van voogd *ad hoc* van het kind E. Wautier, bij op 14 april 2000 ter post aangetekende brief;

- de Ministerraad, Wetstraat 16, 1000 Brussel, bij op 17 april 2000 ter post aangetekende brief.

Van die memories is kennisgegeven overeenkomstig artikel 89 van de organieke wet bij op 12 mei 2000 ter post aangetekende brieven.

De Ministerraad heeft een memorie van antwoord ingediend bij op 9 juni 2000 ter post aangetekende brief.

Bij beschikkingen van 29 juni 2000 en 20 december 2000 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen, verlengd tot respectievelijk 31 januari 2001 en 31 juli 2001.

Bij beschikking van 21 december 2000 heeft het Hof de zaak in gereedheid verklaard en de dag van de terechtzitting bepaald op 25 januari 2001.

Van die beschikking is kennisgegeven aan de partijen en hun advocaten bij op 27 december 2000 ter post aangetekende brieven.

Op de openbare terechtzitting van 25 januari 2001 :

- zijn verschenen :

- . Mr. J. Sosson, advocaat bij de balie te Brussel, voor K. Ez-Zaaf;

- . Mr. A. d'Otreppe, advocaat bij de balie te Nijvel, voor Mr. J.-L. Sorel, in zijn hoedanigheid van voogd *ad hoc* van het kind E. Wautier;

- . Mr. N. Gallus *loco* Mr. M. Van Dieren, advocaten bij de balie te Brussel, voor Y. Allart en B. Wautier;

- . Mr. D. Lambot, advocaat bij de balie te Brussel, *loco* Mr. P. Wouters, advocaat bij het Hof van Cassatie, voor de Ministerraad;

- hebben de rechters-verslaggevers J. Delruelle en A. Arts verslag uitgebracht;

- zijn de voornoemde advocaten gehoord;

- is de zaak in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de organieke wet, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

IV. In rechte

- A -

Standpunt van de verzoeker voor de verwijzende rechter

A.1.1. De verzoeker voor de verwijzende rechter onderstreept in de eerste plaats dat de prejudiciële vraag moet worden verbeterd want zij bevat een schrijffout. Zoals wordt vermeld in de aanvullende conclusies van de verzoeker voor de verwijzende rechter, die de Rechtbank erom had verzocht een prejudiciële vraag te stellen, wordt artikel 7 van het Internationaal Verdrag inzake de rechten van het kind beoogd.

A.1.2. De partij onderstreept vervolgens dat de doelstelling van de wetgever, bij de aanneming en de wijzigingen van artikel 320 van het Burgerlijk Wetboek, erin bestond een onrechtstreekse betwisting van het vaderschap van de echtgenoot toe te staan in gevallen waarin het vermoeden van vaderschap wordt verzwakt door het feit dat de moeder en de echtgenoot op het ogenblik van de verwekking niet samenwonen. De bepaling voorziet, ondanks de doelstellingen ervan, niet expliciet in een mogelijkheid tot erkenning door de biologische vader, in het te dezen aangetroffen geval, namelijk dat van een kind dat, vóór het huwelijk van zijn moeder, is verwekt met een andere man dan haar echtgenoot. Het vermoeden van vaderschap blijkt te dezen daarentegen een belemmering te zijn die de vaststelling van een band van juridische afstamming die met de biologische realiteit overeenstemt in de weg staat, terwijl een van de hoofddoelstellingen van de hervorming van 1987 het beginsel van de openheid voor de biologische waarheid was.

A.1.3. De partij stelt zich vervolgens vragen over de grondslag en de verantwoording van het vermoeden van vaderschap dat steeds een hoofdrol heeft gespeeld in de westerse samenlevingen. Voordien ging het om een middel dat nuttig was om de onzekerheid in verband met het vaderschap te verhelpen, bij ontstentenis van wetenschappelijke middelen om dat vast te stellen. Bovendien vermeed dat vermoeden, in een samenleving waarin het huwelijk de spil vormde van de organisatie van de samenleving, voor de kinderen een juridisch ongunstig statuut, namelijk dat van het overspelig kind. Die beide verantwoordingen zijn thans achterhaald door de wetenschappelijke evolutie en door de veranderingen in de maatschappij, wat niet betekent dat het vermoeden van vaderschap zijn zin zou hebben verloren. Het blijft immers logisch dat de wetgever op weerlegbare wijze vermoedt dat de echtgenoten de plichten die uit het huwelijk voortvloeien in acht nemen, namelijk de plicht om samen te wonen en de plicht tot trouw. De rechtsleer is tevens van oordeel dat men thans het vermoeden van vaderschap veeleer moet beschouwen als een soort van erkenning van vaderschap van tevoren, die de echtgenoot doet op het ogenblik van het huwelijk ten aanzien van alle kinderen die zijn vrouw zal baren.

De partij doet gelden dat, te dezen, geen enkele van de aangevoerde verantwoordingen, noch de oude, noch de nieuwe, van toepassing zijn, vermits er geen twijfel bestaat over het vaderschap, het kind niet is verwekt in het kader van een overspelige relatie, het statuut van overspelig kind in elk geval niet meer ongunstig is, de moeder niet gehuwd was op het ogenblik van de verwekking van het kind – en dus niet gehouden was tot het in acht nemen van de plichten van samenwonen en trouw – en dat, indien men het vermoeden van vaderschap beschouwt als een «erkenning van tevoren», het dan gaat om een handeling die is gesteld om te verhinderen dat de biologische vader zijn vaderschap aantoon, en bijgevolg met miskennis van de rechten van die laatstgenoemde.

Men ziet niet in op welk objectief en redelijk criterium dat verschil in behandeling zou zijn gebaseerd, noch wat de door de wetgever nagestreefde doelstelling is, noch het evenredig verband dat dat verschil zou kunnen hebben met het nagestreefde doel.

A.1.4. De verzoeker voor de verwijzende rechter stelt bovendien vast dat de beperking van de gevallen van indeplaatsstelling van vaderschap indruist tegen een andere door de wetgever nagestreefde doelstelling, namelijk de gelijkheid onder de kinderen.

Er bestaat immers een discriminatie tussen de kinderen die geboren zijn tijdens het huwelijk maar verwekt vóór het huwelijk op een ogenblik waarop hun moeder niet gehuwd was (die niet door hun verwekker kunnen worden erkend) en de kinderen die geboren zijn tijdens het huwelijk maar verwekt op een ogenblik waarop hun moeder gescheiden was (die door hun verwekker kunnen worden erkend). Bijgevolg bestaat er een discriminatie naar gelang van het moment van de verwekking.

De bepaling roept tevens een discriminatie in het leven onder de biologische vaders die al dan niet een kind kunnen erkennen naar gelang van het ogenblik waarop het werd verwekt.

A.1.5. De partij onderstreept verder dat de wetgever, in 1994, de toepassingsfeer van artikel 320 van het Burgerlijk Wetboek aanzienlijk heeft verruimd om de indeplaatsstelling van het vaderschap mogelijk te maken in alle gevallen waarin de moeder feitelijk gescheiden was, zelfs wanneer die feitelijke scheiding nog niet was « geofficialiseerd » op het ogenblik waarop het kind werd verwekt, maar voorafging aan een procedure tot de echtscheiding. In die context bestaat er een discriminatie tussen de beoogde gevallen en de met onderhavig geval soortgelijke gevallen waarin het kind is verwekt door een moeder die niet gehuwd was ten tijde van de verwekking. In dat geval wordt het vermoeden van vaderschap van de echtgenoot niet « verzwakt » maar wordt, wat meer fundamenteel is, de opvatting ervan verdraaid om zelfs uitsluitend te worden gebruikt teneinde te verhinderen dat een band van juridische afstamming wordt vastgesteld die met de biologische realiteit overeenstemt : de huwelijksband wordt niet alleen maar losser, maar is wel degelijk onbestaand.

De partij onderstreept ten slotte dat die situatie paradoxaal ertoe leidt dat aan het overspelig kind *a matre* een gunstiger statuut wordt toegekend, omdat het toegang heeft tot de biologische waarheid, terwijl de wettige kinderen of de kinderen die zijn gewettigd door het huwelijk van hun moeder volgend op hun geboorte, die mogelijkheid niet hebben.

A.1.6. De verzoeker voor de verwijzende rechter voert ten slotte, ter staving van zijn stelling, de artikelen 8 en 14 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens aan. In het arrest Kroon tegen Nederland van 27 oktober 1994, heeft het Europees Hof voor de Rechten van de Mens geoordeeld dat het begrip gezin zich niet beperkt tot de enkele betrekkingen die op het huwelijk zijn gebaseerd en dat het andere familiale banden *de facto* kan omvatten. Voor het Hof vereist de eerbiediging van het gezinsleven dat de biologische en de sociale werkelijkheid voorrang hebben op een wettelijk vermoeden.

Doordat artikel 320 van het Burgerlijk Wetboek niet toestaat dat het kind wordt opgenomen in zijn familie door bloedverwantschap, zou het bovendien artikel 7 van het Verdrag van New York van 20 november 1989 inzake de rechten van het kind schenden, dat is goedgekeurd bij de wet van 25 november 1991 die verwijst naar de bloedband.

Standpunt van de verweerders voor de verwijzende rechter

A.2.1. De verweerders stellen vast dat het in het geding zijnde verschil in behandeling uitsluitend het verschil is dat wordt gemaakt tussen, enerzijds, het kind « verwekt tijdens het huwelijk, maar op een ogenblik waarop de moeder gescheiden leefde van haar echtgenoot », dat op basis van artikel 320 van het Burgerlijk Wetboek kan worden erkend door een andere man dan de echtgenoot, en, anderzijds, het kind dat is verwekt vóór het huwelijk van de moeder, en op wie die bepaling niet kan worden toegepast.

Ze zijn van mening dat dat verschil objectief en redelijkerwijze kan worden verantwoord.

De beperking van de rechten van de biologische vader om zijn vaderschap in de plaats te stellen van dat van de echtgenoot berust op de omstandigheid dat tussen beide categorieën een objectief verschil bestaat : de echtgenoot, de echtgenote en het kind maken deel uit van het kerngezin dat voortvloeit uit het huwelijk; de biologische vader staat daarbuiten.

De beperking van de gevallen van indeplaatsstelling van vaderschap is overigens geen onevenredige maatregel ten aanzien van de doelstellingen van de wetgever, die de zorg om de vaststelling van de biologische afstamming te bevorderen, enerzijds, heeft willen verenigen met de bescherming van de rust in de gezinnen, anderzijds. De wetgever heeft geoordeeld dat het niet verantwoord was aan een derde buiten het gezin waarin het kind geboren is toe te staan onrechtstreeks het vaderschap van de echtgenoot van de moeder te betwisten : de derde heeft geen belang bij die betwisting en het komt hem niet toe het belang van het kind te beoordelen.

A.2.2. De verweerders voor de verwijzende rechter zijn van mening dat de redelijk en verantwoord geachte doelstelling die erin bestaat de rust in de gezinnen te vrijwaren identiek is, ongeacht de datum van het huwelijk ten opzichte van de datum van de verwekking van het kind, omdat die doelstelling de rechtszekerheid van het kerngezin beoogt.

A.2.3. De partijen merken vervolgens op dat de kwestie relevantie mist, in zoverre een foute analyse wordt gemaakt van de situatie van de biologische vader van een kind dat tijdens het huwelijk van zijn moeder is verwekt.

De in artikel 320 van het Burgerlijk Wetboek toegestane indeplaatsstelling van vaderschap veronderstelt niet enkel de feitelijke scheiding van de echtgenoten. Zij impliceert dat aan voorwaarden moet zijn voldaan die strikt zijn gedefinieerd als ten grondslag liggend aan gevallen waarin het vermoeden van vaderschap van de echtgenoot als zijnde zwak kan worden beschouwd wegens de ontstentenis van samenwonen. Er is een gerechtelijk toegestane scheiding nodig teneinde een zekere datum te bepalen waarop de schorsing van het samenwonen is ingegaan, waarbij die schorsing het vermoeden van vaderschap van de echtgenoot van de moeder verzwakt.

Daarentegen is het vermoeden van vaderschap in verband met het kind dat is geboren binnen het huwelijk maar dat is verwekt vóór het huwelijk een sterk vermoeden. De wetgever heeft immers op wettige wijze kunnen oordelen dat de man die een zwangere vrouw huwt, weet wat hij doet en hij dus de wettelijke verantwoordelijkheden op zich moet nemen die verbonden zijn met de band van afstamming die hij aanvaardt. Het bewijs daarvan wordt geleverd door het feit dat sinds de hervorming van 1987, de echtgenoot zijn vaderschap enkel kan betwisten door het bewijs van niet-vaderschap en niet langer op eenvoudige verklaring.

Het verschil in behandeling tussen beide situaties berust bijgevolg op objectieve criteria en is redelijkerwijze verantwoord.

A.2.4. In verband met de artikelen 3.1 en 7.1 van het Verdrag van New York van 20 november 1989 inzake de rechten van het kind, goedgekeurd bij de wet van 25 november 1991, baseren de verweerders zich op het arrest van het Hof nr. 36/96 van 6 juni 1996 en besluiten dat de wetgever wel degelijk met het belang van het kind rekening heeft gehouden bij het uitvaardigen van regels die ertoe strekken de rechtszekerheid van de afstammelingen te verzekeren en de «waarheid van het hart» doorslaggevend te laten zijn wanneer die beter overeenstemt met het belang van het kind dan de biologische waarheid.

Standpunt van de voogd ad hoc van het kind

A.3. De voogd *ad hoc* van het kind verwijst naar de beoordeling van het Hof en merkt op dat een standpunt in dit debat niet tot de opdracht behoort die is toegekend aan een voogd *ad hoc*, aangewezen op basis van artikel 331sexies van het Burgerlijk Wetboek.

Standpunt van de Ministerraad

A.4.1. De Ministerraad merkt in de eerste plaats op dat artikel 320 van het Burgerlijk Wetboek moet worden beschouwd als een uitzondering op het beginsel volgens hetwelk, in het Belgisch recht, een man, ook al is hij de biologische vader van het kind, niet ertoe gemachtigd is dat kind te erkennen, zolang het vaderschap van de echtgenoot niet met succes is betwist op basis van artikel 318 van het Burgerlijk Wetboek. Bijgevolg moeten de voorwaarden waaraan dat artikel de erkenning van een kind van een gehuwde vrouw onderwerpt, zeer strikt worden geïnterpreteerd. Uit de analyse van die voorwaarden vloeit voort dat de bedoeling van de wetgever erin bestond die erkenning te beperken tot de gevallen waarin de ontbinding van de huwelijksband is vastgesteld door een optreden van het gerecht, en niet ze uit te breiden tot alle gevallen waarin op een of andere wijze het bewijs wordt geleverd van het feit dat de echtgenoten op het ogenblik van de verwekking gescheiden leefden.

A.4.2. De Ministerraad is van mening dat de prejudiciële vraag twee situaties in het geding brengt die niet vergelijkbaar zijn en die precies het in de prejudiciële vraag aangeklaagde verschil in behandeling verantwoorden. In het ene geval is een kind verwekt binnen het huwelijk, op een moment waarop de ontbinding van de huwelijksband juridisch was vastgesteld. Het kind wordt bijgevolg geboren in een «reeds uiteengevallen» gezin dat, hoewel het juridisch gezien nog niet ontbonden is, gerechtelijke stappen in die zin heeft ondernomen.

In het andere geval is een kind verwekt vóór het huwelijk van de moeder, zijnde op een ogenblik waarop er geen kwestie kon zijn van ontbinding van de huwelijksband, vermits de echtgenoten nog niet door het huwelijk verenigd waren. Het kind wordt geboren binnen een gezin dat weliswaar is «gesticht» na de verwekking maar dat door het huwelijk is gehandhaafd.

Artikel 320 van het Burgerlijk Wetboek roept dus een verschil in behandeling in het leven dat wordt verantwoord door een objectief verschillende situatie, aangezien de beide in overweging genomen gevallen niet vergelijkbaar zijn.

A.4.3. De Ministerraad merkt bovendien op dat het verschil in behandeling verantwoord is door de zorg om de rust in de gezinnen te vrijwaren, een doelstelling die de wetgever zich wettig had voorgenomen in verband met de afstamming. De wetgever heeft bijgevolg de zoektocht naar de biologische waarheid, die hij tevens nastreefde bij de hervorming van de afstamming in 1987, willen temperen indien nodig. De uitsluiting van het recht om een kind te laten erkennen dat binnen het huwelijk is geboren, buiten de in artikel 320 van het Burgerlijk Wetboek op beperkende wijze opgesomde gevallen, is verantwoord door de zorg om de rust in de gezinnen te vrijwaren. De Ministerraad merkt bovendien op dat, met toepassing van artikel 320 van het Burgerlijk Wetboek, het vaderschap van de echtgenoot automatisch verdwijnt, zodat de vordering tot machtiging aanleunt bij de vordering tot omkering van de «regel» van vaderschap, vermits zij niet alleen ertoe strekt het vaderschap van de echtgenoot te vernietigen maar ook het te vervangen door dat van de erkenner. Die indeplaatsstelling schijnt logisch in het geval van een ontwrichting of een ontbinding van de huwelijksband die juridisch is vastgesteld; zij kan daarentegen alleen maar een rustverstoring element zijn binnen een gezin dat weliswaar na de verwekking van het kind is gesticht maar door het huwelijk is gehandhaafd. Zelfs wanneer de biologische afstamming van de eiser niet wordt betwist, zou de machtiging tot erkenning naast de in artikel 320 van het Burgerlijk Wetboek beoogde gevallen de rust in de gezinnen op de helling dreigen te zetten doordat de regel van vaderschap in het geding wordt gebracht ten aanzien van de echtgenoot die het kind niet heeft ontkend en niet wenst te ontkennen, regel die de moeder evenmin heeft betwist.

A.4.4. De Ministerraad is ten slotte van mening dat het aannemen van een erkenning buiten de specifiek afgebakende gevallen in artikel 320 van het Burgerlijk Wetboek ook een rechtsonzekerheid teweeg zou brengen die de wetgever precies heeft willen vermijden, door de bevoegdheid van de rechtbank te beperken tot het onderzoek van de in de wet vastgestelde voorwaarden. De rechtbank kan zich immers niet uitspreken over de juistheid noch over de opportuniteit van de erkenning, wat elke willekeurige beoordeling ten aanzien van de machtiging tot erkenning uitsluit en de door het gezin geboden rechtszekerheid vrijwaart, een gezin dat wordt beschermd door het wettelijk kader ervan en dat niet op de helling zou kunnen worden gezet door een derde die in de onmogelijkheid verkeert om de ontbinding van de huwelijksband te bewijzen, zoals vereist in artikel 320 van het Burgerlijk Wetboek.

A.4.5. In zijn memorie van antwoord brengt de Ministerraad in herinnering dat het in de prejudiciële vraag aangeklaagde verschil in behandeling op een objectief criterium berust en verantwoord is ten aanzien van de nagestreefde doelstelling.

De wetgever heeft de omkering van het vermoeden van vaderschap niet afhankelijk willen maken van een feitelijke scheiding van de echtgenoten op het ogenblik van de verwekking maar heeft gevraagd dat een scheiding wordt vastgesteld door een juridische akte of uitmondt op een echtscheiding. Het gaat dus om een scheiding die niet alleen het vermoeden van vaderschap verzwakt maar die bovendien de ontbinding van het huwelijk aankondigt en bijgevolg het «uiteenvallen» van het gezin. De wetgever heeft dus bewust de mogelijkheid tot onrechtstreekse betwisting van het vaderschap van de echtgenoot beperkt tot de gevallen waarin het huwelijk van de echtgenoten onstabiel is, zodat de «biologische realiteit» geenszins de «rust in de gezinnen» zou kunnen aantasten die reeds in het geding is gebracht door de mogelijke ontbinding van het huwelijk van de echtgenoten. Het bewijs wordt overigens geleverd door de mogelijkheid voor de echtgenoot, in geval van verzoening met zijn vrouw (bedoeld in artikel 320, 2°) 180 dagen vóór de geboorte van het kind dat ondertussen is erkend door een andere man, om in rechte te treden ter betwisting van die erkenning. Dit toont aan dat de wetgever de vaststelling van de biologische afstamming weliswaar heeft willen bevorderen, maar in de eerste plaats de vrijwaring van de rust in de gezinnen en de garantie van hun rechtszekerheid heeft willen waarborgen.

De Ministerraad merkt ten slotte, naar aanleiding van het gebruik van het begrip vermoeden van vaderschap van de echtgenoot teneinde de vaststelling te verhinderen van een band van afstamming die overeenstemt met de biologische realiteit, op dat, zoals de procureur des Konings in zijn advies voor de verwijzende rechter heeft onderstreept, niets de biologische vader verhinderde het kind te erkennen vóór het huwelijk van zijn moeder, vermits de erkenning van het kind dat moet worden geboren onder gelding van de oude wet op de afstamming was toegestaan.

- B -

B.1. De verwijzende rechter vraagt het Hof naar de bestaanbaarheid met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met de artikelen 8 en 14 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en met artikel 7 van het Internationaal Verdrag inzake de rechten van het kind, van artikel 320 van het Burgerlijk Wetboek, « in zoverre het de rechtbank van eerste aanleg niet toestaat machtiging te verlenen opdat een andere man dan de echtgenoot het kind erkent, als het kind werd verwekt vóór het huwelijk van de moeder, terwijl het de machtiging tot erkenning door diezelfde man wel toestaat als het kind werd verwekt tijdens het huwelijk, maar op een ogenblik waarop de moeder gescheiden leefde van haar echtgenoot ».

Hij verzoekt dus de situatie te vergelijken van de mannen die aan de rechtbank de toestemming vragen om een kind te erkennen dat is verwekt vóór het huwelijk van de moeder, met de situatie van de mannen die aan de rechtbank de toestemming vragen om een kind te erkennen dat is verwekt tijdens het huwelijk op een ogenblik waarop de moeder gescheiden leefde van haar echtgenoot.

B.2.1. Artikel 320 van het Burgerlijk Wetboek bepaalt :

« Wanneer het vaderschap dat vaststaat krachtens artikel 315 of 317 niet bevestigd wordt door het bezit van staat, kan het kind met machtiging van de rechtbank van eerste aanleg van zijn woonplaats, worden erkend door een andere man dan de echtgenoot :

1° ingeval het kind geboren is tenminste 180 dagen na de ontbinding of de nietigverklaring van het huwelijk van de moeder;

2° ingeval het kind geboren is meer dan 300 dagen na de inleidingszitting bedoeld in artikel 1258 van het Gerechtelijk Wetboek en geen proces-verbaal van verzoening is opgemaakt, of na de beschikking van de voorzitter zitting houdend in kort geding, waarbij de echtgenoten gemachtigd worden een afzonderlijke verblijfplaats te betrekken, of na de verklaring bedoeld in artikel 1289 van hetzelfde Wetboek, en minder dan 180 dagen na de definitieve afwijzing van de eis of na de verzoening van de echtgenoten;

3° ingeval het kind geboren is meer dan driehonderd dagen na een beschikking van de vrederechter gegeven krachtens artikel 223 van dit Wetboek, waarbij de echtgenoten gemachtigd worden een afzonderlijke verblijfplaats te betrekken, en minder dan honderdtachtig dagen nadat aan deze maatregel een einde is gekomen, of nadat de echtgenoten feitelijk herenigd zijn geweest;

4° ingeval het kind geboren is meer dan 300 dagen na de datum van de feitelijke scheiding wanneer de echtscheiding is uitgesproken krachtens de artikelen 229, 231 of 232. »

B.2.2. Die bepaling staat dus een andere man dan de echtgenoot van de moeder toe een kind te erkennen, wanneer het vaderschap van de echtgenoot niet bevestigd wordt door het bezit van staat, en voor zover hij daartoe gemachtigd is door de rechtbank van eerste aanleg en het kind geboren is in bepaalde gevallen waarin de echtgenoten niet meer samen waren op het ogenblik dat het kind werd verwekt.

B.3. De grondwettelijke regels van de gelijkheid en de niet-discriminatie sluiten niet uit dat een verschil in behandeling tussen categorieën van personen wordt ingesteld, voor zover dat verschil op een objectief criterium berust en het redelijk verantwoord is.

Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld rekening houdend met het doel en de gevolgen van de betwiste maatregel en met de aard van de ter zake geldende beginselen; het gelijkheidsbeginsel is geschonden wanneer vaststaat dat er geen redelijk verband van evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel.

B.4. Er bestaat tussen de twee categorieën van personen vermeld in B.1 een verschil in behandeling. In het geval waarin artikel 320 van het Burgerlijk Wetboek het een andere man dan de echtgenoot mogelijk maakt de toestemming te vragen om een kind te erkennen, blijkt uit een gerechtelijke akte dat de echtgenoten niet meer samen waren op het ogenblik dat het kind werd verwekt. In het andere geval is het kind verwekt vóór het huwelijk, maar wordt het geboren in een gezin waarin er op gerechtelijk vlak geen enkel teken van ontwrichting is. Het verschil in behandeling berust dus op een objectief criterium. Het gaat echter erom te onderzoeken of dat criterium relevant is ten aanzien van het door de wetgever nagestreefde doel en of de maatregel niet onevenredig is.

B.5. De wet van 31 maart 1987 heeft, zoals het opschrift ervan aangeeft, verscheidene wettelijke bepalingen betreffende de afstamming gewijzigd; in het bijzonder werd in boek I van het Burgerlijk Wetboek bij hoofdstuk V ervan een nieuwe titel VII ingevoegd, met als opschrift « Afstamming », waarvan de hiervoor genoemde bepaling, zoals gewijzigd bij de wet van 27 december 1994, deel uitmaakt.

Volgens de memorie van toelichting bestond de bedoeling van de wet van 31 maart 1987, wat de afstamming betreft, onder meer erin « de waarheid zoveel mogelijk te benaderen », dit wil

zeggen de biologische afstamming (*Parl. St.*, Senaat, 1977-1978, nr. 305/1, p. 3). In verband met de vaststelling van de afstamming van vaderszijde, werd erop gewezen dat « de wil om de regeling van de vaststelling van de afstamming zo dicht mogelijk de waarheid te doen benaderen [...] het openstellen van de mogelijkheden tot betwisting tot gevolg [behoorde] te hebben » (*ibid.*, p. 12). Uit dezelfde parlementaire voorbereiding blijkt echter dat de wetgever tevens hetgeen daarin de « rust der families » wordt genoemd in overweging heeft willen nemen en heeft willen beschermen door, indien hiertoe nodig, het zoeken naar de biologische waarheid te temperen (*ibid.*, p. 15). Hij heeft ervoor geopteerd niet af te stappen van het adagium « *pater is est quem nuptiae demonstrant* » (*ibid.* p. 11).

B.6.1. Uit de parlementaire voorbereiding volgt dat de wetgever de zorg had om twee verschillende doelstellingen met elkaar te verenigen: enerzijds, de « rust der families » en, anderzijds, het in aanmerking nemen van de biologische waarheid. Hij heeft gemeend dat de eerste doelstelling voorrang moet hebben wanneer het vaderschap van de echtgenoot wordt bevestigd door het bezit van staat. In de andere gevallen heeft hij gemeend dat die doelstelling eveneens de overhand moest hebben, behalve wanneer de echtgenoten of één van hen, via procedurele initiatieven, heeft doen blijken dat de rust van hun gezin aangetast was.

B.6.2. Rekening houdend met de door de wetgever nagestreefde zorg voor de « rust der families » is het criterium van onderscheid relevant. De wetgever vermocht immers te oordelen dat in de in artikel 320 van het Burgerlijk Wetboek bedoelde gevallen de « rust der families » reeds verstoord is, wat onder welbepaalde omstandigheden, en met name in het enkele geval waarin het vaderschap van de echtgenoot niet bevestigd wordt door het bezit van staat, het mogelijk maakt dat voorrang wordt gegeven aan de zorg voor de biologische waarheid. Wanneer het kind daarentegen geboren wordt in een op het huwelijk gebaseerd gezin, zonder enig gerechtelijk spoor van ontwrichting, vermocht hij te oordelen dat de « rust der families » voorrang moest hebben op de biologische waarheid, zelfs wanneer het kind is verwekt vóór het huwelijk.

B.7. Bovendien is de maatregel, rekening houdend met de respectieve belangen van het wettige gezin voortspuitend uit het huwelijk en van de man die het kind wenst te erkennen, niet kennelijk onevenredig: bij het aangaan van hun huwelijk mochten de echtgenoten erop vertrouwen dat hun gezinsleven ook na de geboorte van een kind dat verwekt is vóór hun huwelijk, niet zou kunnen worden verstoord, althans wanneer er bezit van staat is, door het

feit dat een andere man dan de echtgenoot gemachtigd zou kunnen worden het kind te erkennen.

Ook het belang van het kind zou grondig kunnen worden verstoord door de vervanging van de afstamming van vaderszijde binnen het gezin waar het opgroeit door een nieuwe afstammingsband buiten dat gezin.

B.8. Artikel 3.1 van het Verdrag van New York inzake de rechten van het kind schrijft voor dat bij alle maatregelen betreffende kinderen, hun belangen de eerste overweging vormen.

Artikel 7.1 van hetzelfde Verdrag bepaalt dat het kind, voor zover mogelijk, het recht heeft zijn ouders te kennen en door hen te worden verzorgd.

Die bepalingen impliceren niet het recht om een andere band van afstamming vast te stellen dan diegene die reeds bestaat op basis van het huwelijk van de ouders.

B.9. De artikelen 8 en 14 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens verzetten zich er niet tegen dat de wetgever de erkenning van een kind dat is geboren binnen het huwelijk en dat is gedekt door het in artikel 315 van het Burgerlijk Wetboek vervatte vermoeden van vaderschap, afhankelijk maakt van bepaalde voorwaarden, met de bedoeling de stabiliteit van het gezinsleven dat op het huwelijk berust en het recht op de eerbiediging van het gezinsleven van die personen te vrijwaren.

B.10. De prejudiciële vraag dient ontkennend te worden beantwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

Artikel 320 van het Burgerlijk Wetboek schendt niet de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, afzonderlijk beschouwd of in samenhang gelezen met de artikelen 8 en 14 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en het Internationaal Verdrag inzake de rechten van het kind, in zoverre het de rechtbank van eerste aanleg niet toestaat machtiging te verlenen opdat een andere man dan de echtgenoot het kind erkent, als het kind werd verwekt vóór het huwelijk van de moeder.

Aldus uitgesproken in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 8 mei 2001.

De griffier,

De voorzitter,

L. Potoms

M. Melchior